

ДИРЕКТИВА РАДИ 2011/70/ЄВРАТОМ

від 19 липня 2011 року

про запровадження рамок Співтовариства для відповідального та безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії, зокрема його статті 31 та 32,

Беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії, складену після отримання висновку групи осіб, призначених Науково-технічним комітетом з числа наукових експертів держав-членів,

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету ⁽¹⁾,

Беручи до уваги висновок Європейського Парламенту ⁽²⁾,

Оскільки:

- (1) Статтею 2(b) Договору про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії (Договору про Євратом) передбачено запровадження уніфікованих стандартів безпеки для охорони здоров'я працівників та широких верств населення.
- (2) Статтею 30 Договору про Євратом передбачено запровадження базових стандартів для охорони здоров'я працівників та широких верств населення від небезпеки, що виникає внаслідок іонізуючого випромінювання.
- (3) Стаття 37 Договору про Євратом вимагає від держав-членів надавати Комісії загальні дані щодо будь-якого плану захоронення радіоактивних відходів.
- (4) Директива Ради 96/29/Євратом ⁽³⁾ запроваджує базові стандарти безпеки для охорони здоров'я працівників та широких верств населення від небезпеки, що виникає внаслідок іонізуючого випромінювання. Згадану Директиву доповнено більш конкретним законодавством.
- (5) Як визнано Судом Європейського Союзу в його прецедентному праві, положення глави 3 Договору про Євратом щодо здоров'я та безпеки формують єдине ціле, що надає Комісії досить широкі повноваження для захисту населення та довкілля від ризиків радіаційного забруднення ⁽⁴⁾.
- (6) Рішенням Ради 87/600/Євратом від 14 грудня 1987 року про порядок Співтовариства для оперативного обміну інформацією в разі радіаційної аварії ⁽⁵⁾ встановлено рамки для нотифікації та надання інформації, які повинні використовувати держави-члени для захисту широких верств населення у випадку радіаційної аварії. Директивою Ради 89/618/Євратом від 27 листопада 1989 року про інформування широких верств населення про заходи з охорони здоров'я, що мають застосовуватись, та про кроки, які належить здійснити у випадку радіаційної аварії ⁽⁶⁾, держави-члени зобов'язані інформувати широкі верстви населення у випадку радіаційної аварії.
- (7) Директива Ради 2003/122/Євратом ⁽⁷⁾ передбачає контроль за високорадіоактивними закритими джерелами та покинутими джерелами, в тому числі вилученими з використання джерелами. Відповідно до Об'єднаної конвенції про безпеку управління відпрацьованим паливом та про безпеку управління радіоактивними відходами («Об'єднана конвенція»), Кодексу поведінки Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ) про забезпечення безпеки і збереження радіоактивних джерел, а також нинішньої промислової практики, вилучені з використання закриті джерела можуть бути використані повторно, утилізовані або захоронені. У багатьох випадках це вимагає повернення джерела або обладнання, що містить джерело, постачальнику або виробнику для перекваліфікації або оброблення.

ДИРЕКТИВА РАДИ 2011/70/ЄВРАТОМ**від 19 липня 2011 року****про запровадження рамок Співтовариства для відповідального та безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами**

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії, зокрема його статті 31 та 32,

Беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії, складену після отримання висновку групи осіб, призначених Науково-технічним комітетом з числа наукових експертів держав-членів,

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету [\(1\)](#),

Беручи до уваги висновок Європейського Парламенту [\(2\)](#),

Оскільки:

- (1) Статтею 2(b) Договору про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії (Договору про Євратом) передбачено запровадження уніфікованих стандартів безпеки для охорони здоров'я працівників та широких верств населення.
- (2) Статтею 30 Договору про Євратом передбачено запровадження базових стандартів для охорони здоров'я працівників та широких верств населення від небезпеки, що виникає внаслідок іонізуючого випромінювання.
- (3) Стаття 37 Договору про Євратом вимагає від держав-членів надавати Комісії загальні дані щодо будь-якого плану захоронення радіоактивних відходів.
- (4) Директива Ради 96/29/Євратом [\(3\)](#) запроваджує базові стандарти безпеки для охорони здоров'я працівників та широких верств населення від небезпеки, що виникає внаслідок іонізуючого випромінювання. Згадану Директиву доповнено більш конкретним законодавством.
- (5) Як визнано Судом Європейського Союзу в його прецедентному праві, положення глави 3 Договору про Євратом щодо здоров'я та безпеки формують єдине ціле, що надає Комісії досить широкі повноваження для захисту населення та доквілля від ризиків радіаційного забруднення [\(4\)](#).
- (6) Рішенням Ради 87/600/Євратом від 14 грудня 1987 року про порядок Співтовариства для оперативного обміну інформацією в разі радіаційної аварії [\(5\)](#) встановлено рамки для нотифікації та надання інформації, які повинні використовувати держави-члени для захисту широких верств населення у випадку радіаційної аварії. Директивою Ради 89/618/Євратом від 27 листопада 1989 року про інформування широких верств населення про заходи з охорони здоров'я, що мають застосовуватись, та про кроки, які належить здійснити у випадку радіаційної аварії [\(6\)](#), держави-члени зобов'язані інформувати широкі верстви населення у випадку радіаційної аварії.
- (7) Директива Ради 2003/122/Євратом [\(7\)](#) передбачає контроль за високорадіоактивними закритими джерелами та покинутими джерелами, в тому числі вилученими з використання джерелами. Відповідно до Об'єднаної конвенції про безпеку управління відпрацьованим паливом та про безпеку управління радіоактивними відходами («Об'єднана конвенція»), Кодексу поведінки Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ) про забезпечення безпеки і збереження радіоактивних джерел, а також нинішньої промислової практики, вилучені з використання закриті джерела можуть бути використані повторно, утилізовані або захоронені. У багатьох випадках це вимагає повернення джерела або обладнання, що містить джерело, постачальнику або виробнику для перекваліфікації або оброблення.

- (8) Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/21/ЄС від 15 березня 2006 року про управління відходами видобувної промисловості [_\(8\)](#), охоплює управління відходами видобувної промисловості, що можуть бути радіоактивними, але за винятком властивих для радіоактивності аспектів, що їх врегульовано за Договором про Євратом.
- (9) Директива Ради 2006/117/Євратом [_\(9\)](#), запроваджує систему Європейського Співтовариства з атомної енергії («Співтовариство») з нагляду і контролю за транскордонними відправленнями вантажів радіоактивних відходів та відпрацьованого палива. Цю Директиву було доповнено Рекомендацією Комісії 2008/956/Євратом від 4 грудня 2008 року про критерії для експорту радіоактивних відходів та використаного палива до третіх країн [_\(10\)](#).
- (10) Директива Ради 2009/71/Євратом від 25 червня 2009 року про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок [_\(11\)](#), зобов'язує держави-члени встановити і підтримувати національні рамки для ядерної безпеки. Хоча зазначена Директива стосується головним чином ядерної безпеки ядерних установок, в ній вказано, що також важливо забезпечити безпечне управління відпрацьованим паливом і радіоактивними відходами, зокрема на об'єктах зі зберігання та захоронення. Таким чином, зазначені об'єкти, які одночасно належать до сфери застосування Директиви 2009/71/Євратом та цієї Директиви, не повинні підлягати диспропорційним та непотрібним зобов'язанням, зокрема що стосується звітування.
- (11) Директива Європейського Парламенту і Ради 2003/35/ЄС від 26 травня 2003 року про участь громадськості в процесах розробки певних планів і програм, пов'язаних з довкіллям [_\(12\)](#), застосовується до певних планів і програм, які регулює Директива Європейського Парламенту і Ради 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінювання впливу на довкілля певних планів і програм [_\(13\)](#).
- (12) Рекомендація Комісії 2006/851/Євратом від 24 жовтня 2006 року про управління фінансовими ресурсами, призначеними для зняття з експлуатації ядерних установок, а також виведення відпрацьованого палива та радіоактивних відходів [_\(14\)](#), стосується головним чином наявності достатнього фінансування, його фінансової безпеки та його прозорості, щоб забезпечити використання фондів виключно для передбачених цілей.
- (13) За спеціальними умовами вступу до Європейського Союзу Литви, Словаччини та Болгарії, на території яких певні атомні електростанції підлягали достроковому закриттю, Співтовариство взяло участь в мобілізації фінансових ресурсів та надає, за виконання певних умов, фінансову підтримку різним проектам із зняття з експлуатації, в тому числі управлінню радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом.
- (14) Об'єднана Конвенція, укладена під егідою МАГАТЕ, є інструментом заохочення, мета якого полягає у досягненні та підтриманні високого рівня безпеки у всьому світі в сфері управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами завдяки посиленню національних заходів та міжнародної співпраці.
- (15) Деякі держави-члени вже взяли участь та мають намір продовжувати участь у програмі під егідою США та Росії «Глобальна ініціатива щодо зменшення загрози» шляхом перевезення відпрацьованого палива дослідницьких реакторів до Сполучених Штатів Америки та Російської Федерації.
- (16) У 2006 році МАГАТЕ під патронатом Співтовариства, Організації економічного співробітництва та розвитку/Агенції з ядерної енергії та інших міжнародних організацій оновила структуру стандартів та опублікувала Фундаментальні принципи безпеки. Застосування Фундаментальних принципів безпеки полегшить застосування міжнародних стандартів безпеки та підвищить рівень узгодженості між механізмами різних країн.
- (17) На пропозицію Ради створити на рівні ЄС Групу високого рівня, як записано в її Висновках від 8 травня 2007 року про ядерну безпеку та безпечне управління відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами, була заснована Група європейських регуляторів ядерної безпеки (ENSREG) на підставі Рішення Комісії 2007/530/Євратом від 17 липня 2007 року про створення Європейської групи високого рівня з ядерної безпеки та управління відходами [_\(15\)](#) для сприяння реалізації цілей Співтовариства в сфері управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Висновки та рекомендації ENSREG

були відображені в Резолюції Ради від 16 грудня 2008 року про управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, а також у Висновках Ради від 10 листопада 2009 року про звіт Групи європейських регуляторів ядерної безпеки.

- (18) Європейський Парламент 10 травня 2007 року ухвалив Резолюцію «Оцінка Євратому — 50 років європейської політики у сфері ядерної енергетики», якою він закликає до гармонізації стандартів управління радіоактивними відходами та пропонує Комісії переглянути відповідні проекти її законодавчої пропозиції та подати нову пропозицію щодо директиви про управління радіоактивними відходами.
- (19) Хоча кожна держава-член залишає за собою право визначати співвідношення джерел енергії, всі держави-члени утворюють радіоактивні відходи в процесі виробництва енергії або в рамках ведення промислової, сільськогосподарської, медичної чи дослідницької діяльності або у зв'язку з виведенням з експлуатації ядерних установок або у випадках відновлення чи втручання.
- (20) В результаті експлуатації ядерних реакторів утворюється відпрацьоване паливо. Кожна держава-член може вільно визначати свою політику паливного циклу. Відпрацьоване паливо можна розглядати як цінний ресурс, придатний для перероблення, або як радіоактивні відходи, призначені для прямого захоронення. Незалежно від обраного варіанту, належить розглянути можливість захоронення високоактивних відходів, відділених за повторного перероблення, або відпрацьованого палива, що розглядається як відходи.
- (21) Радіоактивні відходи, в тому числі відпрацьоване паливо, що розглядається як відходи, потребують утримання та ізоляції від людей і біосфери на тривалий строк. Їхній специфічний характер, зокрема те, що вони містять радіонукліди, вимагає заходів для охорони здоров'я людини та довкілля від небезпек, що виникають внаслідок іонізуючого випромінювання, в тому числі захоронення у відповідних об'єктах, що будуть місцем кінцевого розміщення. Зберігання радіоактивних відходів, в тому числі довгострокове зберігання, є тимчасовим рішенням, а не альтернативою для захоронення.
- (22) Національна система класифікації радіоактивних відходів повинна підтримувати такі механізми з повним врахуванням специфіки типів та властивостей радіоактивних відходів.
- (23) Типовою концепцією захоронення для низькоактивних та середньоактивних радіоактивних відходів є приповерхнєве захоронення. На технічному рівні широкого визнання набула думка, що наразі глибоке геологічне захоронення становить найбезпечніший та найбільш сталий варіант кінцевого етапу управління високоактивними відходами та відпрацьованим паливом, що розглядається як відходи. Держави-члени, зберігаючи відповідальність за свої відповідні політики в сфері управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами низької, середньої та високої активності, повинні включити планування та впровадження варіантів захоронення в свої національні політики. Оскільки розроблення та впровадження об'єктів із захоронення розтягнуться на десятиліття, в численних програмах визнано необхідність залишатись гнучкими та адаптивними, наприклад для врахування нових знань про умови майданчиків або можливу еволюцію системи захоронення. Діяльність, що здійснюється в рамках Технологічної платформи геологічного захоронення радіоактивних відходів (IGD-TP), може в цьому відношенні полегшити доступ до експертних знань та технологій. У цьому зв'язку, зворотність та можливість вилучення можуть бути використані як експлуатаційні та проектні критерії для скеровування технічної розробки системи захоронення. Проте такі критерії не повинні стати альтернативою для добре організованого об'єкту із захоронення, закриття якого є об'єктивно обґрунтованим. Оскільки управління радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом базується на сучасних наукових і технічних знаннях, необхідний компроміс.
- (24) Уникати будь-якого необґрунтованого тягаря для майбутніх поколінь, пов'язаного з відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, враховуючи будь-які радіоактивні відходи, які очікуються внаслідок зняття з експлуатації існуючих ядерних установок, повинно бути етичним зобов'язанням кожної держави-члена. Шляхом імплементації цієї Директиви держави-члени продемонструють, що вони вжили обґрунтованих заходів, щоб забезпечити досягнення цієї мети.
- (25) Кінцева відповідальність держав-членів за управління відпрацьованим паливом та

радіоактивними відходами є фундаментальним принципом, підтвердженим в Об'єднаній конвенції. Цей принцип національної відповідальності, як і принцип первинної відповідальності ліцензіата за безпеку управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами під наглядом його компетентного регуляторного органу, необхідно посилити, а роль і незалежність компетентного регуляторного органу необхідно підкріпити цією Директивою.

- (26) Зрозуміло, що використання радіоактивних джерел компетентним регуляторним органом з метою виконання його регуляторних завдань не впливає на його незалежність.
- (27) Держави-члени повинні забезпечити належне фінансування для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами.
- (28) Держави-члени повинні запровадити національні програми для забезпечення транспозиції політичних рішень в чіткі положення для своєчасного впровадження всіх кроків з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, від утворення до захоронення. Необхідно забезпечити можливість представлення таких національних програм у формі єдиного довідкового документа або пакету документів.
- (29) При цьому зрозуміло, що національні механізми для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами застосовуватимуться за допомогою певної форми законодавчого, регуляторного або організаційного інструмента, вибір якої належить до компетенції держав-членів.
- (30) Різні кроки з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами тісно пов'язані між собою. Рішення, ухвалені в рамках певного етапу, можуть впливати на подальший етап. Отже, необхідно враховувати такі взаємозв'язки під час підготовки національних програм.
- (31) В управлінні відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами важливу роль відіграє прозорість. Прозорість повинна бути забезпечена шляхом дієвого інформування населення та надання можливості всім відповідним стейкхолдерам, в тому числі органам місцевого самоврядування та громадськості, брати участь у процесі вироблення й ухвалення рішень відповідно до національних та міжнародних зобов'язань.
- (32) Співробітництво між державами-членами та на міжнародному рівні могло б полегшити та прискорити процес вироблення й ухвалення рішень шляхом надання доступу до експертних знань та технологій.
- (33) Деякі держави-члени вважають, що спільне користування об'єктами управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, в тому числі об'єктами із захоронення, є потенційно вигідним, безпечним та результативним за витратами варіантом, якщо базується на угоді між заінтересованими державами-членами.
- (34) Документація процесу вироблення рішень в частині питань безпеки повинна бути сумірною до рівнів ризику (диференційований підхід) та становити базу для рішень, пов'язаних з управлінням відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Це повинно дозволити ідентифікувати зони невизначеності, на яких належить зосередити увагу під час оцінювання безпеки. Рішення щодо безпеки повинні спиратись на результати оцінювання безпеки, а також на інформацію щодо збалансованості та надійності зазначеного оцінювання та зроблених в його межах припущень. Таким чином, процес вироблення рішень повинен ґрунтуватись на сукупності аргументів та доказів, які мають на меті продемонструвати, що досягнуто необхідного рівня безпеки для об'єкту або діяльності, пов'язаної з управлінням відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. У конкретному випадку об'єкта із захоронення документація повинна покращити розуміння тих аспектів, які впливають на безпеку системи захоронення, враховуючи природні (геологічні) та штучні бар'єри, а також очікуваний у перспективі розвиток системи захоронення.
- (35) Держава-член, яка не має відпрацьованого палива, не передбачає його мати у найближчому майбутньому, не має або не передбачає діяльності, пов'язаної з відпрацьованим паливом, перебуватиме під непропорційним та непотрібним зобов'язанням, якщо їй доведеться здійснювати транспозицію та імплементацію положень цієї Директиви стосовно відпрацьованого палива. Таким чином, такі держави-члени необхідно звільнити, доки

ними не ухвалено рішення про розвиток будь-якої діяльності, пов'язаної з ядерним паливом, від зобов'язання здійснювати транспозицію та імплементацію положень цієї Директиви, що стосуються відпрацьованого палива.

- (36) Договір між урядом Республіки Словенія та урядом Республіки Хорватія про врегулювання статусу та інших правових відносин, що стосуються інвестування, експлуатації та зняття з експлуатації атомної електростанції Kriško, регулює спільне володіння атомною електростанцією. Згаданим Договором передбачено розподіл відповідальності за управління радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом, а також за їхнє захоронення. Таким чином, щоб не перешкоджати повній імплементації згаданого двостороннього Договору, необхідно передбачити звільнення від певних положень цієї Директиви.
- (37) Визнаючи, що радіологічні та нерадіологічні загрози, пов'язані з відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, повинні бути враховані в національних рамках, ця Директива не охоплює нерадіологічні загрози, що належать до сфери застосування Договору про функціонування Європейського Союзу.
- (38) Підтримка та подальший розвиток компетенцій і навичок з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами як суттєва складова забезпечення високого рівня безпеки повинна базуватися на вивченні досвіду експлуатації.
- (39) Наукові дослідження та технологічний розвиток, підтримувані технічним співробітництвом між учасниками, можуть відкрити нові горизонти для підвищення безпеки управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, а також сприяти зниженню рівня ризику радіаційної токсичності високоактивних відходів.
- (40) Взаємне оцінювання може слугувати відмінним засобом зміцнення впевненості та довіри до управління радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом в Європейському Союзі з метою напрацювання досвіду та обміну досвідом, а також забезпечення високих стандартів,

УХВАЛИЛА ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

ГЛАВА 1

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ, ТЕРМІНИ ТА ОЗНАЧЕННЯ, ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

Стаття 1

Предмет

1. Ця Директива встановлює рамки Співтовариства для забезпечення відповідального та безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, щоб не створювати надмірного тягаря для майбутніх поколінь.
2. Вона забезпечує передбачення державами-членами належних національних механізмів для високого рівня безпеки управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, щоб захистити робітників та широкі верстви населення від загроз, що виникають внаслідок іонізуючого випромінювання.
3. Вона забезпечує надання необхідної публічної інформації та залучення громадськості до управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, одночасно належним чином враховуючи конфіденційність інформації та безпеку.
4. Без обмеження Директиви 96/29/Євратом, ця Директива доповнює базові стандарти, зазначені в статті 30 Договору про Євратом, щодо безпеки відпрацьованого палива та радіоактивних відходів.

Стаття 2

Сфера застосування

1. Ця Директива застосовується на всіх етапах:
 - (a) управління відпрацьованим паливом, якщо відпрацьоване паливо утворюється внаслідок цивільної діяльності;

(b) управління радіоактивними відходами, від утворення до захоронення, якщо такі радіоактивні відходи утворюються внаслідок цивільної діяльності.

2. Ця Директива не застосовується до:

(a) відходів видобувної промисловості, що можуть бути радіоактивними та що належать до сфери застосування Директиви 2006/21/ЄС;

(b) дозволених викидів.

3. Стаття 4(4) цієї Директиви не застосовується до:

(a) повернення вилучених з використання закритих джерел постачальнику або виробнику;

(b) відправлення вантажів відпрацьованого палива дослідницьких реакторів в країну, до якої постачають або в якій виробляють паливо для дослідницьких реакторів, з урахуванням чинних міжнародних угод;

(c) відходів та відпрацьованого палива існуючої атомної електростанції Krško, якщо це вантажне відправлення між Словенією та Хорватією.

4. Ця Директива не впливає на право держави-члена або підприємства в такій державі-члені повернути радіоактивні відходи після оброблення до країни їхнього походження, якщо:

(a) радіоактивні відходи підлягають перевезенню до цієї держави-члена або підприємства для оброблення; або

(b) інші матеріали підлягають перевезенню до цієї держави-члена або цього підприємства з метою утилізації радіоактивних відходів.

Ця Директива не впливає на право держави-члена або підприємства на території цієї держави-члена, до якої відправлено відпрацьоване паливо для оброблення або повторного перероблення, повернути до країни походження зазначеного палива радіоактивні відходи, утилізовані шляхом проведення операцій з оброблення чи повторного перероблення, або їх погоджений еквівалент.

Стаття 3

Терміни та означення

Для цілей цієї Директиви застосовуються такі терміни та означення:

(1) «закриття» означає завершення всіх операцій в певний момент після поміщення відпрацьованого палива або радіоактивних відходів в об'єкті із захоронення, в тому числі кінцеві інженерно-технічні або інші роботи, необхідні для приведення об'єкту до стану, що буде безпечним у довгостроковій перспективі;

(2) «компетентний регуляторний орган» означає орган або систему органів, що призначені державою-членом у сфері регулювання безпеки управління відпрацьованим паливом або радіоактивними відходами, як зазначено в статті 6;

(3) «захоронення» означає поміщення відпрацьованого палива або радіоактивних відходів в об'єкт без наміру їх вилучення;

(4) «об'єкт із захоронення» означає об'єкт або установку, основне призначення яких — захоронення радіоактивних відходів;

(5) «ліцензія» означає будь-який юридичний документ, виданий в рамках юрисдикції будь-якої держави-члена на провадження будь-якої діяльності, пов'язаної з управлінням відпрацьованим паливом або радіоактивними відходами, або як покладення відповідальності за розташування, проектування, будівництво, введення в експлуатацію, експлуатацію, зняття з експлуатації або закриття об'єкта з управління відпрацьованим паливом або об'єкта з управління радіоактивними відходами;

(6) «ліцензіат» означає юридичну або фізичну особу, на яку покладено всеохопну відповідальність за будь-яку діяльність або об'єкт, пов'язані з управлінням відпрацьованим паливом або радіоактивними відходами, як визначено в ліцензії;

(7) «радіоактивні відходи» означає радіоактивні матеріали у газоподібному, рідкому або

твердому стані, що для них не передбачено або не розглядається можливість жодного подальшого використання державою-членом або юридичною чи фізичною особою, чие рішення визнає держава-член, при чому компетентні регуляторні органи регулюють їх як радіоактивні відходи за законодавчими та регулятивними рамками держави-члена;

- (8) «управління радіоактивними відходами» означає всі види діяльності, пов'язані з поводженням, попереднім обробленням, обробленням, кондиціонуванням, зберіганням чи захороненням радіоактивних відходів, за винятком вивезення за межі майданчика;
- (9) «об'єкт з управління радіоактивними відходами» означає будь-який об'єкт або установку, основним призначенням яких є управління радіоактивними відходами;
- (10) «повторне перероблення» означає процес або операцію з метою видобування подільних або відновних матеріалів з відпрацьованого палива для подальшого використання;
- (11) «відпрацьоване паливо» означає ядерне паливо, опромінене в активній зоні реактора та остаточно з неї вилучене; відпрацьоване паливо можна або розглядати як корисний ресурс, що придатний для перероблення, або відправити на захоронення, якщо розглядати його як радіоактивні відходи;
- (12) «управління відпрацьованим паливом» означає всі види діяльності, пов'язані з поводженням, зберіганням, повторним переробленням чи захороненням відпрацьованого палива, за винятком вивезення за межі ділянки;
- (13) «об'єкт з управління відпрацьованим паливом» означає будь-який об'єкт або установку, первинною метою яких є управління відпрацьованим паливом;
- (14) «зберігання» означає утримання відпрацьованого палива або радіоактивних відходів на об'єкті з наміром здійснити вилучення в майбутньому.

Стаття 4

Загальні принципи

1. Держави-члени запроваджують та підтримують національні політики з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Без обмеження положень статті 2(3) на кожну державу-член покладено кінцеву відповідальність за управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, утвореними на її території.
2. Якщо радіоактивні відходи та відпрацьоване паливо відправляють на оброблення або повторне перероблення до держави-члена або до третьої країни, кінцева відповідальність за безпечне та відповідальне захоронення таких матеріалів, в тому числі будь-яких відходів, отриманих як вторинні відходи, покладається на державу-члена або третю країну, з якої було відправлено радіоактивні матеріали.
3. В національних політиках повинні бути враховані всі наведені нижче принципи:
 - (a) утворення радіоактивних відходів звести до обґрунтовано можливого мінімуму, що стосується як активності, так і обсягу, шляхом використання належних заходів з проектування та практик експлуатації та зняття з експлуатації, в тому числі перероблення з метою повторного використання та повторного використання матеріалів;
 - (b) зважати на взаємозалежності між всіма етапами в утворенні відпрацьованого палива та радіоактивних відходів і управлінні ними;
 - (c) управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами повинно бути безпечним, в тому числі у довгостроковій перспективі з використанням пасивних заходів безпеки;
 - (d) реалізацію заходів здійснювати на основі диференційованого підходу;
 - (e) витрати на управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами сплачують за рахунок тих, хто утворив ці матеріали;
 - (f) застосовувати доказовий та документований процес вироблення й ухвалення рішень стосовно всіх етапів управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами.

4. Захоронення радіоактивних відходів здійснюють на території тієї держави-члена, де їх було утворено, за винятком випадків, коли на момент відправлення вантажу набуває чинності угода (яка враховує критерії, запроваджені Комісією відповідно до статті 16(2) Директиви 206/117/Євратом) між зазначеною державою-членом та іншою державою-членом або третьою країною про використання об'єкту із захоронення на території однієї з них.

Перед відправленням вантажу до третьої країни, держава-член, що виступає експортером, повинна поінформувати Комісію про зміст будь-якої такої угоди та вжити всіх розумних заходів, щоб переконатися в тому, що:

- (a) країна призначення уклала зі Співтовариством угоду, дія якої розповсюджується на управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, або вона є стороною Об'єднаної конвенції про безпеку управління відпрацьованим паливом та безпеку управління радіоактивними відходами («Об'єднана конвенція»);
- (b) країна призначення має програми з управління радіоактивними відходами та їх захоронення, цілі яких мають високий рівень безпеки, еквівалентні до передбачених цією Директивою; та
- (c) об'єкт із захоронення в країні призначення має дозвіл на отримання відправлених радіоактивних відходів, перебуває в експлуатації до такого вантажного відправлення, а управління ним здійснюється відповідно до вимог, встановлених в рамках програми управління радіоактивними відходами та їх захоронення на території такої країни призначення.

ГЛАВА 2 ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Стаття 5

Національні рамки

1. Держави-члени запроваджують та підтримують національні законодавчі, регулятивні та організаційні рамки («національні рамки») для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, які розподіляють відповідальність та передбачають координацію між відповідними компетентними органами. Усе з перерахованого нижче повинно бути передбачене національними рамками:

- (a) національна програма для реалізації політики управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами;
- (b) національні механізми для безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Визначення способу ухвалення зазначених механізмів та інструментів, через які вони будуть застосовуватися, належить до компетенції держав-членів;
- (c) система ліцензування діяльності та/або об'єктів з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, в тому числі заборони займатися діяльністю, що стосується управління відпрацьованим паливом або радіоактивними відходами та/або здійснювати експлуатацію об'єкта з управління відпрацьованим паливом або радіоактивними відходами без ліцензії, що, у разі необхідності, приписує умови для подальшого управління діяльністю та/або об'єктом;
- (d) система належного контролю, система управління, інспектування регулятором, обов'язок складати документацію та звітність щодо діяльності та/або об'єктів з управління радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом, в тому числі відповідні заходи для періодів після закриття об'єктів із захоронення;
- (e) примусові заходи, у тому числі призупинення діяльності та модифікацію, закінчення строку дії або анулювання ліцензії разом з вимогами, якщо це необхідно, для альтернативних рішень, що ведуть до підвищення безпеки;
- (f) розподіл відповідальності між органами, залученими на різних етапах управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами; зокрема національні рамки

покладають основну відповідальність за відпрацьоване паливо та радіоактивні відходи на тих, хто їх утворює, або, за певних обставин, на ліцензіатів, на яких така відповідальність була покладена компетентними органами;

- (g) національні вимоги до інформування та участі громадськості;
 - (h) схема(и) фінансування для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами відповідно до статті 9.
2. Держави-члени повинні забезпечити, в разі необхідності, оптимізацію національних рамок з урахуванням досвіду експлуатації, спеціальних знань, отриманих в процесі вироблення й ухвалення рішень, що зазначений у статті 4(3)(f), та розвитку відповідних технологій і досліджень у цій сфері.

Стаття 6

Компетентний регуляторний орган

1. Кожна держава-член засновує та підтримує компетентний регуляторний орган в сфері безпеки управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами.
2. Держави-члени забезпечують функціональну відокремленість компетентного регуляторного органу від будь-якого іншого органу або організації, залучених до популяризації або використання атомної енергії або радіоактивних матеріалів, в тому числі до виробництва електроенергії та радіоізотопних технологій, або до управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, щоб забезпечити фактичну незалежність від неналежного впливу на його регуляторну функцію.
3. Держави-члени забезпечують наявність у компетентного регуляторного органу законних повноважень, кадрових та фінансових ресурсів, необхідних для виконання його обов'язків в частині, що стосується національних рамок, описаних в статті 5(1)(b), (c), (d) та (e).

Стаття 7

Ліцензіати

1. Держави-члени забезпечують покладення основної відповідальності за безпеку об'єктів та/або діяльність з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами на ліцензіата. Така відповідальність не може бути делегована.
2. Держави-члени забезпечують встановлення в національних рамках вимоги до ліцензіатів здійснювати, під регуляторним контролем компетентного регуляторного органу, регулярне оцінювання та перевірки, а також постійно підвищувати, наскільки для цього існують достатні можливості, рівень безпеки об'єкта або діяльності з управління радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом на систематичній основі з можливістю верифікації. Реалізація цієї вимоги повинна відбуватися через належне оцінювання безпеки, інші аргументи і докази.
3. Як частина ліцензування об'єкта або діяльності підтвердження безпеки повинне охоплювати розвиток та ведення діяльності, а також розбудову, експлуатацію та зняття з експлуатації об'єкта або закриття об'єкта із захоронення, а також фазу об'єкта із захоронення після закриття. Ступінь підтвердження безпеки повинен бути сумірним до складності експлуатації та масштабів загроз, пов'язаних з радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом, а також з об'єктом або діяльністю. Процес ліцензування повинен сприяти безпеці на об'єкті або безпеці діяльності за умов нормальної експлуатації, очікуваних порушень експлуатації та проектних аварій. Він повинен забезпечувати необхідну гарантію безпеки на об'єкті або безпеки діяльності. Для запобігання аваріям та пом'якшення наслідків аварій повинні бути передбачені заходи, в тому числі здійснення перевірки фізичних бар'єрів та процедур адміністративного захисту, встановлених ліцензіатом, що тільки після порушення яких працівники та широкі верстви населення можуть суттєво постраждати від іонізуючого випромінювання. Цей підхід дозволяє ідентифікувати та зменшити невизначеності.
4. Держави-члени забезпечують встановлення в національних рамках вимоги до ліцензіатів розробляти та впроваджувати інтегровані системи управління, в тому числі забезпечення якості, що надають необхідний пріоритет безпеці у всій системі для управління відпрацьованим

паливом та радіоактивними відходами та що їх регулярну верифікацію здійснює компетентний регуляторний орган.

5. Держави-члени забезпечують встановлення в національних рамках вимоги до ліцензіатів передбачати та підтримувати належні фінансові та кадрові ресурси для виконання їхніх зобов'язань, визначених в параграфах 1-4, стосовно безпеки управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами.

Стаття 8

Експертні знання та навички

Держави-члени забезпечують встановлення в національних рамках вимоги до всіх сторін організувати теоретичне та практичне навчання їхнього персоналу, а також виконувати дослідження і розробки для забезпечення потреб національної програми з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, щоб здобувати, підтримувати і надалі розвивати необхідні експертні знання і навички.

Стаття 9

Фінансові ресурси

Держави-члени забезпечують встановлення в національних рамках вимоги щодо наявності достатніх фінансових ресурсів, коли вони необхідні для виконання національних програм, зазначених в статті 11, особливо для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, враховуючи належним чином відповідальність виробників відпрацьованого палива та радіоактивних відходів.

Стаття 10

Прозорість

1. Держави-члени забезпечують доступність для працівників та широких верств населення необхідної інформації щодо управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Це зобов'язання також містить вимогу забезпечити інформування компетентним регуляторним органом громадськості в сферах, що належать до його компетенції. Інформація повинна бути доступною для громадськості відповідно до національного законодавства та міжнародних зобов'язань за умови, що це не шкодить іншим інтересам, таким як, *з-поміж іншого*, безпека, що були визнані у національному законодавстві або у міжнародних зобов'язаннях.

2. Держави-члени забезпечують для населення необхідні можливості для дієвої участі в процесі вироблення рішень щодо управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами згідно з національними законодавством та міжнародними зобов'язаннями.

Стаття 11

Національні програми

1. Кожна держава-член забезпечує імплементацію своєї національної програми управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами («національна програма»), що охоплює всі типи відпрацьованого палива та радіоактивних відходів в межах її юрисдикції та всі етапи управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами від утворення до захоронення.

2. Кожна держава-член здійснює регулярний перегляд та оновлення своєї національної програми з урахуванням, за відповідних обставин, технічного та наукового прогресу, а також рекомендацій, засвоєного досвіду та належних практик, отриманих в результаті взаємного оцінювання.

Стаття 12

Зміст національних програм

1. В національних програмах необхідно встановити, яким чином держави-члени мають намір реалізувати свої національні політики, зазначені в статті 4, для відповідального та безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, щоб гарантувати виконання цієї Директиви, з викладенням такої інформації:
 - (a) загальні цілі національної політики держави-члена в сфері управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами;
 - (b) ключові цілі та чіткі часові рамки для досягнення цих цілей з огляду на наскрізні завдання національної програми;
 - (c) інвентарна кількість всього відпрацьованого палива та радіоактивних відходів та прогнозована оцінка майбутніх обсягів, враховуючи обсяги, отримані внаслідок зняття з експлуатації, з чітким зазначенням місцезнаходження та кількості радіоактивних відходів та відпрацьованого палива з належною класифікацією радіоактивних відходів;
 - (d) концепції або плани та технічні рішення для управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами від утворення до захоронення;
 - (e) концепції або плани для періоду існування об'єкта із захоронення після закриття, враховуючи період, протягом якого доцільні заходи контролю продовжують діяти, а також заходи, що їх необхідно вжити задля збереження відомостей про такий об'єкт у довгостроковій перспективі;
 - (f) дослідницька, розробницька та презентаційна діяльність, що є необхідною для впровадження рішень з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами;
 - (g) відповідальність за реалізацію національної програми та ключові показники виконання для моніторингу прогресу в її реалізації;
 - (h) оцінка витрат національної програми та методологічна база і гіпотези, використані для відповідного оцінювання, з обов'язковим відображенням їхньої структури в динаміці;
 - (i) чинна(і) схема(и) фінансування;
 - (j) політика або режим прозорості, що зазначені в статті 10;
 - (k) за наявності, угода(и), укладені з державами-членами або третіми країнами щодо управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, в тому числі щодо використання об'єктів із захоронення.
2. Національна програма разом з національною політикою можуть складати один документ або низку документів.

Стаття 13

Нотифікація

1. Держави-члени повинні нотифікувати Комісії свої національні програми та будь-які подальші суттєві зміни до них.
2. Протягом 6 місяців від дати нотифікації Комісія може зажадати роз'яснення та/або надати свій висновок щодо відповідності змісту національної програми статті 12.
3. У строк, що складає 6 місяців від отримання відповіді Комісії, держави-члени надають необхідні роз'яснення та/або інформують Комісію про будь-який перегляд національних програм.
4. Комісія, коли вирішує питання про надання фінансової або технічної допомоги Співтовариства об'єктам з управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами або на заходи, пов'язані з управлінням відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами, враховує роз'яснення держав-членів та прогрес щодо реалізації національних програм.

Стаття 14

Звітність

1. Держави-члени уперше подають Комісії звіт про імплементацію цієї Директиви до 23 серпня 2015 року, а після того — кожні три роки, використовуючи для своїх потреб звітність та перегляди в рамках Об'єднаної конвенції.
2. На основі звітів держав-членів Комісія подає Європейському Парламенту та Раді такі документи:
 - (a) звіт про прогрес, досягнутий в імплементації цієї Директиви; та
 - (b) інвентарна кількість відпрацьованого палива та радіоактивних відходів, присутніх на території Співтовариства, та перспективи на майбутнє.
3. Держави-члени періодично, принаймні кожні 10 років, організовують самостійне оцінювання своїх національних рамок, компетентного регуляторного органу, національної програми та її реалізації, та пропонують провести міжнародне взаємне оцінювання своїх національних рамок, компетентного регуляторного органу та/або національної програми, щоб пересвідчитися, що досягнуто високих безпекових стандартів у безпечному управлінні відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Результати будь-якого взаємного оцінювання повинні бути повідомлені Комісії та іншим державам-членам, а громадськість зможе отримати доступ до них, якщо це не суперечитиме безпеці та конфіденційності інформації.

ГЛАВА 3

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 15

Транспозиція

1. Держави-члени повинні до 23 серпня 2013 року ввести в дію закони, підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для дотримання вимог цієї Директиви. Вони негайно інформують про це Комісію.

Якщо держави-члени ухвалюють такі положення, останні містять покликання на цю Директиву або супроводжуються таким покликанням під час їх офіційного опублікування. Методи здійснення такого покликання визначають держави-члени.

2. Зобов'язання щодо транспозиції та імплементації положень цієї Директиви, що стосуються відпрацьованого палива, не застосовуватимуться до Кіпру, Данії, Естонії, Ірландії, Латвії, Люксембургу та Мальти, допоки вони не вирішать почати займатися будь-якою діяльністю, пов'язаною з ядерним паливом.

3. Держави-члени передають Комісії текст основних положень національного законодавства, які вони ухвалюють в сфері, охопленій цією Директивою, а також про будь-які подальші зміни, що вносяться до зазначених положень.

4. Держави-члени вперше повинні повідомити Комісії зміст своїх національних програм, що охоплюють всі складові, передбачені статтею 12, якомога раніше, але не пізніше 23 серпня 2015 року.

Стаття 16

Набуття чинності

Ця Директива набуває чинності на 20-й день після її публікації в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Стаття 17

Адресати

Цю Директиву адресовано державам-членам.

Вчинено у Брюсселі, 19 липня 2011 року.

- (¹) Висновок від 4 травня 2011 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
- (²) Висновок від 23 червня 2011 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
- (³) [OB L 159, 29.06.1996, с. 1.](#)
- (⁴) C-187/87 (1988 ECR с. 5013) та C-29/99 (2002 ECR с. I-11221).
- (⁵) [OB L 371, 30.12.1987, с. 76.](#)
- (⁶) [OB L 357, 07.12.1989, с. 31.](#)
- (⁷) [OB L 346, 31.12.2003, с. 57.](#)
- (⁸) [OB L 102, 11.04.2006, с. 15.](#)
- (⁹) [OB L 337, 05.12.2006, с. 21.](#)
- (¹⁰) [OB L 338, 17.12.2008, с. 69.](#)
- (¹¹) [OB L 172, 02.07.2009, с. 18.](#)
- (¹²) [OB L 156, 25.06.2003, с. 17.](#)
- (¹³) [OB L 197, 21.07.2001, с. 30.](#)
- (¹⁴) [OB L 330, 28.11.2006, с. 31.](#)
- (¹⁵) [OB L 195, 17.07.2007, с. 44.](#)
-